národní
úložiště
šedé
literatury

Iuridicum Remedium - Výroční zpráva za rok 2012

Iuridicum Remedium
2013

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-174421

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte autora 3.0 Česko

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 24.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

iure
...není nám to jedno

2012

Iuridicum Remedium
Výroční zpráva za rok 2012

OBSAH

1 / Úvodní slovo pro čtenáře 01

2 / IuRe – Kdo jsme, co, proč a jak děláme 02
Co se nám v roce 2012 povedlo 03 - 04
Hospodaření v roce 2012 05
IuRe a média 06
Naše propagační a PR materiály 07 - 09
Naše internetové stránky 10 - 11

3 / Naše programy 12 - 15
A/ Program proti sociálnímu vyloučení 12
B/ Program Lidská práva a technologie 13
Big Brother Awards 2012 14
Odborná porota v roce 2012 15
Vítězové Big Brother Awards 2012 15
Naše kampaně 16 - 18

4 / Podpora a spolupráce 2012
Iure se podílí na činnosti následujících organizací 19
IuRe také spolupracuje, či spolupracovalo 19

5 / Kdo nás v roce 2012 podpořil, pomohl 20
Chcete nás podpořit? 21

Úvodní slovo pro čtenáře

VÁŽENÍ ČTENÁŘI, PŘÁTELÉ A PŘÍZNIVCI IURE,

konec roku 2012 oproti očekávání mnohých nepřinesl ani konec světa ani jinou globální pohromu, a tak vám s radostí můžeme představit naše úspěchy, kterých jsme v minulém roce dosáhli. I v uplynulém roce jsme se věnovali našim profilovým tématům spojeným zejména s ochranou soukromí ve světě nových technologií a právní pomocí sociálně slabým zejména v oblasti pracovního práva, exekucí nebo bydlení. Snažili jsme se tak naplňovat náš strategický plán, který jsme si sestavili v roce 2011. Z důležitých úspěchů z minulého roku bych připomenul zprovoznění a zdárné rozvíjení internetové mapy kamer, úspěšné podněty ve věcech sKarty, analýz DNA, nové legislativy k data retention nebo zapojení do úspěšné celoevropské kampaně proti dohodě ACTA. Nenápadným, ale důležitým, úspěchem je prosazení povinného vyhodnocování dopadu připravované legislativy na ochranu osobních údajů.

Naše aktivity jsou dvojího druhu. Těmi více viditelnými usilujeme o změny v oblasti legislativy nebo právní praxe, ale i o zvýšení obecného povědomí o tématech, která považujeme za důležitá, ať už jde o naše watchdogové aktivity nebo třeba pořádání každoročních Big Brother Awards. Těmi méně viditelnými aktivitami se pak snažíme pomáhat v individuálních případech těm, kteří by ze sociálních důvodů jen obtížně dosáhli na právní pomoc. Obě skupiny aktivit se přitom snažíme propojovat, z individuálních případů čerpáme poznatky pro hodnocení potřebnosti systémových změn, které pak zpětně ovlivňují praxi. V poznávání problémů praxe nám hodně pomáhají dvě webové poradny na našich internetových stránkách věnované problematice ochrany osobních údajů a exekucí nebo poznatky z právní poradny provozované ve spolupráci s Prahou 11.

V naplňování našich aktivit nám v roce 2012 pomohla celá řada donorů, ať už těch, kteří nám poskytli granty na plnění konkrétních projektů nebo individuálních přispěvatelů na činnost naší organizace. Velmi si vážíme také nezištné pomoci řady dobrovolníků nebo konzultantů z různých oborů. V minulém roce se nám podařilo navázat trvalou spolupráci s Fondem Otakara Motejla, který nám nejen finančně přispívá na realizaci našeho strategického plánu, ale nabízí i zajímavou platformu pro spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi. Finanční podpory Fondu Otakara Motejla si vážíme tím více, že v minulém roce ukončil svoje působení ve střední Evropě náš dřívější tradiční donor CEE Tust, který naše programy podporoval stabilně několik let. V důsledku změn ve financování jsme museli koncem minulého roku a začátkem roku 2013 sáhnout k úsporám, museli jsme se rozloučit s několika našimi kolegy a přestěhovali jsme se do nové kanceláře.

Přes toto problematické období, které v současné době prožíváme, věříme, že i v roce 2013 budeme schopni naplňovat naše cíle, hledat nové cesty rozvoje IuRe a naše práce bude smysluplná jak pro nás, tak pro ostatní.

Jan Vobořil
ředitel

O nás – Kdo jsme, co, proč a jak děláme

Iuridicum Remedium (IuRe) je nevládní organizace kombinující ve svých programech aktivity „watchdog“ a „advocacy“. Zaměřuje se na pokusy o plošné omezování práv občanů i na konkrétní případy porušování lidských práv.

Věříme v budoucnost, kde technologie neslouží nadměrné kontrole života lidí státem a byznysem, kde právo a spravedlnost jsou dostupné každému bez ohledu na sociální postavení. Jde o základní kameny důstojnosti jednotlivce a předpoklad vnitřně zdravé společnosti.

Nepřijatelný je stav, kdy lidé ekonomicky slabší, staří či jinak handicapovaní, mají fakticky menší možnost právní obrany svých práv. Zejména to platí v oblastech klíčových pro důstojný život: bydlení, obstarávání příjmů a základní sociální zázemí. IuRe se proto zasazuje o dostupnost právní ochrany ve věcech bydlení, zaměstnání a základních životních potřeb.

Technologie a digitální prostředí se nesmí stát nástrojem kontroly nad jednotlivci, jakkoli je to pro stát pohodlné a pro byznys lukrativní. Respekt k soukromí lidské bytosti je nezbytným předpokladem svobodné společnosti.

IuRe proto usiluje o zvrácení nebezpečného vývoje v nasazování technologií k účelům sledování rozličné lidské činnosti a exploze tvorby nových databází s osobními údaji. Jako protiklék prosazujeme naopak podporu ochrany soukromí pomocí nástrojů právních, technických i společenských.

Omezování základních práv člověka ve jménu řešení problémů ekonomických, bezpečnostních či jiných není často legitimní. Žijeme v době, kdy se rozhoduje o mnohém. IuRe proto v případech zvlášť razantních pokusů o okleštění základních práv a svobod uvedených v Listině samo či v koalici s jinými organizacemi vystupuje zejména právními prostředky k jejich obraně.

Chceme soustředit vysoce kvalifikované a motivované právníky a jiné experty a poskytnout jim smysluplnou práci. Být pro občany s podobnými cíli profesionálním pomocníkem v jejich aktivitách a sebeorganizaci. S profesionálním a poctivým nasazením lze změnit nečekaně mnoho, i věci dnes nepředstavitelné.

NAŠE PROGRAMY, KTERÝMI SVÉ CÍLE NAPLŇUJEME:

A – Program proti sociálnímu vyloučení – Základním cílem tohoto programu je napomáhat rovnému přístupu ke spravedlnosti poskytováním bezplatné právní pomoci osobám, které jsou sociálně znevýhodněné, a dále se angažovat v oblasti změn legislativy.

B – Program Lidská práva a technologie – Cílem tohoto projektu je sledování a odhalování případů porušování základních práv, zejména práva na soukromí, v souvislosti s rozvojem nových technologií, spoluvytváření tlaku na odpovědnost orgánů veřejné správy i komerčního sektoru.

V obecné rovině je naším cílem rovněž šíření informací a zvyšování povědomí o aktuálních problémech a možnostech jejich řešení ve výše uvedených oblastech, a to jak vůči veřejnosti odborné (zejména právnické a legislativní), tak i nejširší občanské společnosti.

Co se nám v roce 2012 povedlo:

• „Privacy by design“ v nových Legislativních pravidlech vlády
V polovině listopadu 2012 vláda schválila nové znění Legislativních pravidel vlády. Od začátku roku 2013 tak podle těchto nových pravidel při přípravě nových legislativních předpisů musí být povinně vyhodnocován dopad na ochranu soukromí a ochranu osobních údajů. Změna Legislativních pravidel vlády je mimo jiné reakcí na naši výzvu, kterou jsme zaslali tehdejší předsedkyni Legislativní rady vlády Karolíně Peake v únoru 2012. V naší výzvě jsme žádali právě zavedení povinného vyhodnocení dopadu právních předpisů do oblasti ochrany osobních údajů. Tuto aktivitu jsme přitom koordinovali s paralelní aktivitou Úřadu pro ochranu osobních údajů, která směřovala stejným směrem. Nové znění Legislativních pravidel vítáme a doufáme, že přispěje k prosazení zásady privacy by design při přípravě naší legislativy. Pokud bude k vyhodnocování rizik přistoupeno skutečně zodpovědně, tak bychom se třeba v budoucnu už nemuseli potýkat s případy, jako jsou zdravotní registry nebo sKarta.

• Ministerstvo vnitra musí díky podnětu IuRe připravit znění zákona o DNA
Na stejném zasedání, kde byla schválena nová Legislativní pravidla vlády, tedy dne 14. listopadu 2012, schválila vláda i podnět Výboru pro občanská a politická práva, jehož jsme členy, který požaduje přípravu nové legislativy týkající se DNA. Podnět, který zástupce IuRe, jakožto člen Výboru pro občanská a politická práva Rady vlády pro lidská práva, zpracoval v první verzi už na začátku roku 2010, byla schválena Radou vlády pro lidská práva v červnu 2010. Po dlouhých jednáních s Ministerstvem vnitra ležel podnět dlouho na vládě a čekali jsme na jeho projednání. Jsme proto rádi, že jsme se konečně dočkali, vláda podnět projednala a nařídila Ministerstvu vnitra, aby do konce října 2013 připravilo paragrafové znění zákona, které bude vycházet ze zásad formulovaných námi v IuRe.

• MPSV musí díky podnětu IuRe přepracovat projekt sKarty
Na konci října roku 2012 jsme podali podnět na Úřad pro ochranu osobních údajů, který směřoval proti projektu sKarty, zejména proti „privatizaci státní moci“ přenášením pravomocí Ministerstva práce a sociálních věcí na soukromou banku, Českou spořitelnu, která získává přístup k velkému množství citlivých osobních údajů držitelů karty. Podnětem jsme sledovali i širší záměr a totiž, aby ÚOOÚ zaujal stanovisko k stále častějšímu outsorcování zejména IT služeb státem na soukromé společnosti, což považujeme za nebezpečný trend. Na konci ledna 2013 nám ÚOOÚ dalo za pravdu a nařídilo MPSV odstranit závadný stav do 30. 6. 2013.

• Mapakamer.cz
V roce 2012 jsme spustili unikátní projekt Mapakamer.cz fungující na platformě OpenStreetMap, svobodné editovatelné mapě celého světa, kterou tvoří samotní uživatelé. Mapa díky zapojení veřejnosti postupně mapuje umístění kamer ve veřejném prostoru na území celé ČR, ať už se jedná o kamery městské, dopravní nebo soukromé. Cílem je vytvořit obsáhlý přehled očí Velkého bratra, aby zájemce věděl, kde všude je sledován. V současné době mapa zobrazuje již přes 1000 kamer!

Co se nám v roce 2012 povedlo:

• Prosazení anonymní verze dopravní čipové karty hl. m. Prahy opencard

Magistrát hlavního města Prahy konečně po dlouhých průtazích a nátlaku ÚOOÚ a nevládní organizace Iuridicum Remedium (IuRe) spustil od ledna 2012 provoz vydávání nového typu karty opencard. Ten v sobě spojuje prvky klasické osobní karty a karty anonymní. Pod názvem „osobní karta bez evidence“ se skrývá karta potištěná osobními údaji držitele. Tyto údaje ale již nebudou evidovány v žádných interních databázích. Podstatně se tak snižuje slídilský potenciál těchto karet při zachování nepřenositelnosti karty. Právě nepřenositelnost by tak měla zajistit, aby si držitelé nového typu mohli v Praze zakoupit předplatní kupony na MHD za stejnou cenu, jako je tomu u klasické osobní karty. Zavedení nového typu karty považujeme po odstranění špatně zabezpečených údajů z čipu opencard v roce 2007 a po zavedení anonymní opencard v roce 2008 za další velký úspěch naší kampaně za anonymní cestování, která se dosud soustředila zejména na opencard.

• Zpracování odborných studií věnovaným data retention a exekucím

V roce 2012 jsme zpracovali odborné studie věnované problematice exekucí a praxi při využívání provozních a lokalizačních údajů. Studie “Data retention v (nejen) policejní praxi“ ze září 2012 zanalyzovala na základě řady osobních setkání i písemné komunikace proměny legislativní úpravy a praxe při využívání provozních a lokalizačních údajů v posledních 3 letech v ČR. Studie “Analýza systémových chyb na poli exekucí” z října 2012 poukázala na chyby stávajícího systému vymáhání pohledávek, které prohlubují sociální vyloučení, ale nevedou ke zvýšení počtu vymožených pohledávek.

Hospodaření v roce 2012

V roce 2012 jsme realizovali celkem 4 projekty. Celkový rozpočet organizace v roce 2012 činil zhruba 3 670 000 Kč – podrobněji o rozpočtu a jeho složkách podává informace tabulka Přehled nákladů a výnosů.

V RÁMCI PROGRAMU PRÁVNÍ POMOC PROTI SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ JSME V ROCE 2012 REALIZOVALI TYTO PROJEKTY:

- **Profesionální právní pomoc při vstupu a setrvání na trhu práce, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost ESF (rok 2009 až 2012)**

- **Legal assistance in Distrainment Execution Cases at the Time of Economic Recession, Nadace Open Society Fund Praha (od 1. 5. 2011 do 30. 4. 2012)**

V rámci programu již také od roku 2007 provozujeme bezplatnou právní poradnu ve spolupráci s MČ Praha 11.

V RÁMCI PROGRAMU LIDSKÁ PRÁVA A TECHNOLOGIE JSME V ROCE 2012 REALIZOVALI TYTO PROJEKTY:

- **Digital Rights and Awareness of Citizens, Trust for Civil Society for CEE (od 15. 6. 2011 do 15. 8. 2012)**

- **Implementace Strategického plánu 2012, Nadace Open Society Fund Praha – Fond Otakara Motejla (od 30. 1.2012 do 31. 12.2012)**

Přehled rozpočtu 2012 dle zdrojů	Částka v Kč
Nadace OSF Praha - Legal assistance in Distrainment Execution Cases at the Time of Economic Recession	338.100,-
CEE Trust – Digital Rights and Awareness of Citizens (DRAC)	2.078.734,-
OP LZZ ESF - Profesionální právní pomoc při vstupu a setrvávání na trhu práce	700.166,-
Nadace OSF Praha – Implementace Strategického plánu 2012	300.000,-
Dary	125.000,-
Vlastní zdroje	128.000,-
Celkem	3.670.000,-

Náklady	
Spotřeba materiálu	164.000,-
Spotřeba energie	44.000,-
Ostatní služby	2.380.000,-
Cestovné	39.000,-
Mzdové náklady	793.000,-
Pojištění	219.000,-
Kurzové ztráty	10.000,-
Jiné ostatní náklady	21.000,-
Náklady celkem	3.670.000,-
Výnosy	
Tržby z prodeje služeb / HČ	108.000,-
Úroky	6.000,-
Kurzové zisky	31.000,-
Jiné ostatní výnosy	25.000,-
Přijaté příspěvky – dary	125.000,-
Provozní dotace	3.417.000,-
Výnosy celkem	3.542.000,-
Hospodářský výsledek	-128.000,-

IuRe a média

IuRe si za celou dobu své existence vybudovalo pozici vyhledávaného a spolehlivého novinářského zdroje. Spolupráce s médii je pro nás velkým pomocníkem při řešení kauz, poukazování na problémy i budování renomé seriózního partnera k diskusi. Novináři nás oslovují s žádostí o rozhovor, komentáře a stanoviska především k problematice ochrany soukromí a pracovněprávní problematice.

V roce 2012 nás média často kontaktovala ohledně vyjádření ke sbírání údajů o internetové a telefonní komunikaci, tzv. data retention, ohledně kamerových systémů, sledování zaměstnanců na pracovišti, komunikace na sociálních sítích, nakládání s DNA a v neposlední řadě také ohledně tématu Opencard či sKarty. Další oblastí mediální expertizy naší organizace je informování médií o pozitivní alternativě copyrightu Creative Commons. Velkou pozornost médií si každoročně vysloužíí soutěž Big Brother Awards.

O pokrocích a novinkách v našich kampaních informujeme novináře prostřednictvím tiskových zpráv. Ve snaze vysvětlit novinářům složitou problematiku ochrany dat a soukromí pořádáme také novinářské workshopy. Například workshop Data retention (nejen) v policejní praxi aneb Jak to je a co se změní, který proběhl 26. září 2012.

V roce 2012 jsme vydali celkem 15 tiskových zpráv a během roku jsme zaznamenali celkem 254 zmínek o naší práci v mediích.

Vyjádření našich expertů a zmínky o naší činnosti pokryla v roce 2012 všechna důležitá média, objevovaly se v České televizi, TV Nova, na TV Prima, v Českém rozhlase, celostátních denících Právo, MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny i týdenících jako Respekt, Týden nebo Ekonom.

Foto: *Kateřina Hlatká v pořadu Události, 18. ledna 2012*
Zdroj: *Česká televize. ČT24. Nejvíce slídí v soukromí ministerstvo zdravotnictví a statistický úřad. Reportáž Veroniky Markové: Bezpečnostní kamery: dobro, či zlo? 18. 1. 2012*

Foto: *Pavel Čižinský v pořadu ČT 24 Ekonomika, 15. března 2012*
Zdroj: *Česká televize. Exekucí výrazně přibylo, loni jich soudy nařídily skoro milion. 15. 3. 2012*

Naše propagační a PR materiály

Podpořit naši činnost lze koupí trička s motivem ochrany soukromí. Trička jsou ze 100% biobavlny, dámská i pánská, v různých barvách i velikostech. Dále nabízíme i tašky přes rameno s motivem Big Brother Awards a 4 GB flash disky.

ZA DOBROVOLNÝ BENEFIČNÍ PŘÍSPĚVEK NABÍZÍ IURE SAMOLEPKY A POHLEDNICE S MOTIVY OCHRANY SOUKROMÍ:

- Předložte svůj život ke kontrole!
- Chceme jen pár údajů…
- Už dnes jste hvězdou CCTV!
- Creative Commons

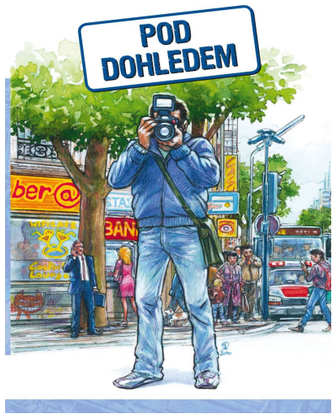

Zdarma, event. za poštovné, nabízíme kreslený komiks s tématem ochrany soukromí „Pod dohledem“ (online verze komiksu: http://slidilove.cz/ldh/ldhczech.html). Vhodný pro školy apod., možnost zaslání velkého počtu kusů.

Všechny propagační materiály lze získat v kanceláři IuRe (Pplk. Sochora 737/40, Praha 7) po předchozí domluvě na tel. 776 703 170, zasláním na dobírku po předchozí domluvě tamtéž a na akcích, kde má IuRe infostánek (aktuální informace na webu a Facebooku).

Naše propagační a PR materiály

Naše internetové stránky

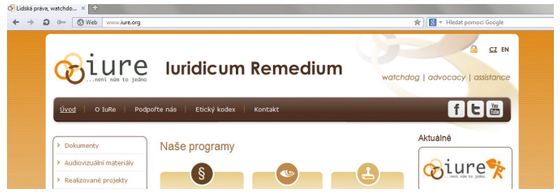

www.iure.org

Zde naleznete vše podstatné o naší organizaci, jejích aktivitách v minulosti i současnosti, kdo a jak ji podpořil, aktuality i užitečné odkazy. Na doméně byla v září 2011 spuštěna nová webová prezentace, s novým designem i obsahem. Funguje zde také bezplatná online právní poradna v otázkách pracovního a nájemního práva a exekucí.

www.slidilove.cz | www.bigbrotherawards.cz

Na těchto stránkách zveřejňujeme komplexní informace o našem programu Lidská práva a technologie včetně aktualit z České republiky i ze světa, které s problematikou ochrany soukromí souvisí. Lze se zde také přihlásit k odběru dvou-měsíčního newsletteru, na stránkách je umístěn i nominační formulář pro každoročně vyhlašovanou soutěž Big Brother Awards a řada dalších aktuálních informací k tématu. I na tomto webu funguje online právní poradna, tentokrát pro otázky ochrany soukromí.

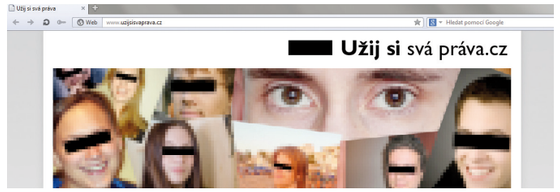

www.uzijsisvaprava.cz

Stránky, kde poskytujeme praktické a konkrétní rady občanům, jak si chránit své soukromí v nejrůznějších oblastech života. (Např. v souvislosti s cestováním, sledováním na pracovišti i ve veřejném prostoru, na internetových sociálních sítích apod.).

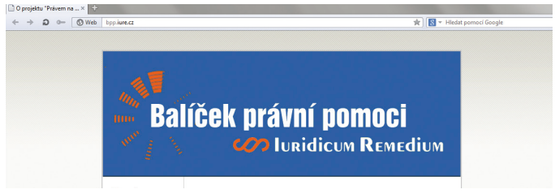

bpp.iure.cz | pracovnipravo.iure.org

Stránky Balíček právní pomoci (bpp) a Pracovní právo obsahují užitečné informace zaměřené na základní právní pomoc v konfliktech se zaměstnavateli, exekutory apod. Na stránkách jsou rovněž zveřejněny nejčastější otázky a odpovědi na ně včetně modelových vzorů právních dokumentů (např. podání žalob, stížností, žádostí apod.), jež jsou v této problematice obvykle využívány.

Naše internetové stránky

www.shromazdovacipravo.cz

Portál zaměřený na problematiku práva na pokojné shromažďování. Jeho součástí jsou právní předpisy, judikatura i otázky týkající se shromažďovacího práva.

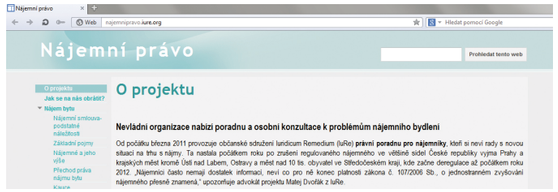

najemnipravo.iure.org

Portál nově spuštěn v roce 2011 pro projekt financovaný z Ministerstva pro místní rozvoj s názvem „Bezplatná právní pomoc a osvěta v nájemních vztazích“. Na webu je k dispozici toolkit právní pomoci i např. modelové vzory smluv spojených s problematikou nájemního bydlení.

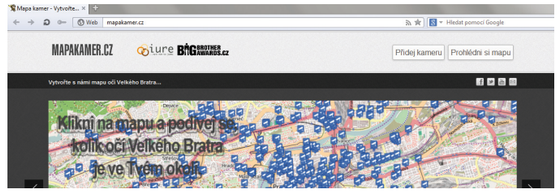

www.mapakamer.cz

Web s unikátním projektem mapy kamerových systémů (CCTV), ať už se jedná o kamery městské, dopravní nebo soukromé. Mapa kamerových systémů funguje na platformě OpenStreetMap, svobodné editovatelné mapě celého světa, kterou tvoří samotní uživatelé. Mapa díky zapojení veřejnosti postupně mapuje umístění kamer ve veřejném prostoru na území celé ČR a obsahuje již více jak 1 000 kamer.

Aktuality z našich kampaní a událostí v ochraně soukromí můžete nalézt na:

- Facebooku: www.facebook.com/ Ceny.Velkeho.bratra.CR
- Twitteru: twitter.com/iure_cz
- YouTube: youtube.com/IuReCZ

A) PROGRAM PRÁVNÍ POMOC PROTI SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ

Cílem programu je poskytovat právní pomoc v na míru přizpůsobených formách - od poskytování jednorázových konzultací přes právní analýzy, sepisování podání, tvorbu procesní taktiky až po komplexní právní zastoupení. Řešíme tak problémy klientů, kteří jsou sociálně znevýhodněni a z tohoto důvodu by nebyli schopni dosáhnout na komerční právní pomoc. Zabýváme se zejména problémy vyplývající z pracovně právních vztahů, nájemního bydlení a excesů při exekucích. Zároveň spolupracujeme s nevládními organizacemi zacílenými na jednotlivé skupiny sociálně znevýhodněných.

Pomocná právní ruka se nabízí ve formě podrobné písemné konzultace problému, sepisování listin podání i v podobě advokátního zastupování u soudů a jednání s protistranou. Náš projektový tým složený z advokátů, právníků, dobrovolníků a s podporou koordinátorů a asistenta za období roku 2012 právně pomohl více než 200 klientům. Mezi nejčastější problémy, které jsme řešili i v roce 2012, patřila pracovněprávní problematika, kde převládá nevyplácení mezd a nucené ukončování pracovního poměru dohodou nebo výpovědí z fiktivního důvodu. Značné množství zaměstnavatelů ve snaze zbavit se svých zaměstnanců využívá neetických i protiprávních způsobů, snaží se zaměstnance např. neoprávněně obvinit z porušování pracovních povinností nebo jim nevyplácí zákonné odstupné.

Problematice pracovního práva jsme se věnovali v rámci projektu podpořeného z ESF Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, jehož výstupem byla právní pomoc poskytnutá více jak 220 klientům a to v 108 případech jednoznačně úspěšně. **U exekucí** se zaměřujeme pouze na nezákonný postup exekutora, nikoli obranu dlužníka. Pomáháme i věřitelům a třetím osobám, které často divoké exekuce postihnou neméně tíživě. Nejčastějšími problémy jsou nepřiměřený způsob exekuce, neoprávněné navyšování nákladů exekuce či svévolné zadržování majetku či blokování práv povinného nad rámec rozsahu exekuce. Problematice exekucí jsme se v roce 2012 věnovali v rámci projektu podpořeného Nadací Open Society Fund Praha, jehož výstupem byla právní pomoc poskytnuta více jak 60 klientům a vydání rozsáhlé **Analýzy systémových chyb na poli exekucí.** V rámci projektu jsme také spustili bezplatnou on-line právní poradnu na adrese: http://www.iure.org/, kde jsme zodpověděli přes 40 dotazů. Zároveň jsme vydali článek s názvem **„Obrana proti exekucím aneb Jaké jsou možnosti, když se u dveří objeví exekutor“**, který je již dlouhodobě nejnavštěvovanější stránkou našeho webu.

Výsledkem poskytování právní pomoci v Programu proti sociálnímu vyloučení bývají pravidelně nejen poskytnuté rady, vyhrané kauzy a dosažení spravedlnosti u jednotlivých klientů, ale také zpracování „nástrojů“ pro nejčastější typy problémů, se kterými se lidé mohou potkat v zaměstnání, nájmu bytu a exekucích. Vzory jednodušších právních podání, listin atd. mohou bezplatně všichni získat na internetu v Balíčku právní pomoci (http://bpp.iure.cz), který nadále rozšiřujeme a doplňujeme podle našich zkušeností s nejčastějšími problémy.

V rámci Programu proti sociálnímu vyloučení poskytujeme již od roku 2007 ve spolupráci s Úřadem městské části Praha 11 bezplatné právní poradenství z oblasti práva nájemního, exekučního či pracovního a základní poradenství pro začínající podnikatele. Na konzultaci se lze telefonicky objednat v naší kanceláři, právník naší organizace vždy jeden den v týdnu radí v informačním centru městské části Prahy 11 všem zájemcům o právní pomoc. Jak ze strany městské části, tak ze strany klientů samotných je tato naše služba hodnocena jako velmi přínosná.

Naše programy

V programu Právní pomoc proti sociálnímu vyloučení považujeme za úspěchy, že:

- se podařilo vybudovat tým motivovaných a schopných dobrovolníků – právníků

- byla navázána stabilní spolupráce se dvěma advokátními kancelářemi, které zajistí pro bono zastoupení ve strategických kauzách.

Program proti sociálnímu vyloučení byl v roce 2012 realizován prostřednictvím projektů:

- Profesionální právní pomoc při vstupu a setrvání na trhu práce (Operační program lidské zdroje a zaměstnanost) rok 2009 až 2012

- Legal assistance in Distrainment Execution Cases at the Time of Economic Recession (Nadace Open Society Fund Praha) od 1. 5. 2011 do 30. 4. 2012

B) PROGRAM LIDSKÁ PRÁVA A TECHNOLOGIE

Rychlý rozvoj technologií a digitálního prostředí přináší kromě výhod i silný tlak na naše soukromí.

Možnosti kontroly nejrůznějších lidských aktivit jsou dnes na takové úrovni, která byla před dvaceti lety sci-fi. Technologie a čím dál více i právo umožňují sledovat pohyb osoby podle mobilního telefonu, zaznamenávat pohyb osobního vozidla, sledovat nás prostřednictvím různých čipových karet, shromažďovat a propojovat nejrůznější údaje o našem zdraví nebo genetické výbavě. Záznamy aktivit na veřejných prostranstvích a ve virtuálním prostoru jsou běžné. V provozu jsou kamery s automatickým rozpoznáváním obličejů či „abnormálního“ chování a nasazení kamer je masivně podporováno z veřejných zdrojů. Jistota toho, že většina činnosti na veřejném prostranství je zaznamenána, je pojena s nejistotou o tom, kdo má záznamy k dispozici a k čemu a kdy je využije. Stát investuje bez přesvědčivého zdůvodnění do obřích databází s údaji o zdraví konkrétních osob, s detailními údaji o žácích základních a středních škol, se záznamy o DNA a dalších databází. Každá nová databáze a její uzákonění je doprovázeno ujišťováním o její bezpečnosti a využití jen pro daný účel. Úniky, či přímo zneužití osobních údajů z policejních či jiných státních databází jsou však běžným pravidlem. Dodatečná legalizace dříve nezákonných databází jako národní zdravotní registry či centrální databáze receptů na léčiva rovněž. Komerční sektor otevřeně tlačí na snížení ochrany osobních údajů. Napojení byznysu na veřejnou správu např. v podobě outsourcingu správy databází či tvorby platforem typu sociálních karet je další významné riziko pro soukromí občanů. Na trhu jsou nabízeny služby či produkty přímo narušující nejintimnější soukromí jiných (odposlechová zařízení, bezpečnostní a detektivní agentury, genetické testování bez vědomí daných osob apod.).

Naplňuje se obava, že „cokoli může být zneužito, bude zneužito“. Kromě zneužívání nashromážděných dat o lidech dochází k rozšiřování původních účelů zpracování osobních údajů. Digitální povaha technologií umožňuje záznamy neomezeně dlouho uchovávat, kopírovat nebo modifikovat. Důsledky masivní kontroly soukromí občanů mají zatím nedoceněné důsledky pro demokracii, vývoj společnosti i psychologii jedinců. Situace v České republice se vcelku neliší od situace v Evropě.

BIG BROTHER AWARDS 2012

Big Brother Awards, nebo také Ceny Velkého Bratra, jsou anticeny pro nejvlezlejší firmy, úřady či technologie. Ceny jsou udíleny ve více než 15 ti zemích světa.

Výsledky osmého ročníku soutěže o největší slídily v našem soukromí byly vyhlášeny 16. ledna 2013, a to opět formou zábavné ceremonie, tentokrát však v prostorách kina Atlas v centru Prahy. Slavnostním večerem návštěvníky provedla moderátorka Lejla Abbasová. Hudebního doprovodu se pak zhostil Bonus – vítěz hudební ceny Apollo 2011.

Nominace na největší slídily kolem nás může prostřednictvím stránek www.slidilove.cz zasílat kdokoliv. Vítěze sedmi anticen a jedné pozitivní ceny za ochranu soukromí vybírá z doručených nominací nezávislá odborná porota.

Cenu za největšího úředního slídila převzal za MPSV náměstek generálního ředitele Úřadu práce ČR - Mgr. Martin Žárský

Big Brother Awards v kině Atlas moderovala Lejla Abbasová

Na předávání anticen vystoupil BONUS, držitel hudební ceny Apollo za rok 2011

Naše programy

ODBORNÁ POROTA V ROCE 2012

Bc. Robert Břešťan - *novinář, komentátor týdeníku Ekonom*
Ing. Mgr. Oldřich Kužílek - *poradce a expert na otevřenost veřejné správy*
Prof. RNDr. Václav Matyáš, M.Sc., Ph.D. - *vedoucí katedry počítačových systémů a komunikací, Masarykova univerzita v Brně*
JuDr. Radim Polčák, Ph.D. - *vedoucí Ústavu práva a technologií Masarykovy univerzity v Brně.*
Mgr. et Mgr. Jan Vobořil - *právník Iuridicum Remedium, o.s.*
JuDr. Eliška Wágnerová, Ph.D. - *senátorka, bývalá soudkyně Ústavního soudu ČR*
Lukáš Zelený - *vedoucí právní poradny časopisu dTest*

Všem členům poroty velmi děkujeme za nehonorovanou a přitom tak potřebnou práci, kterou odvedli.

VÍTĚZOVÉ BIG BROTHER AWARDS 2012

Cenu **Dlouhodobého porušování lidského soukromí** získala Praha 13 za dlouhodobou snahu o osazení svého území co největším počtem bezpečnostních kamer.

Cenu za **Největšího firemního slídila získala společnost** Microsoft za projekt šmírování domácností prostřednictvím zařízení Kinect Xbox 360 (patent “Content Distribution Regualtion by Viewing User”).

Největší úřední slídil pro rok 2012 je MPSV, a to za sociální kartu – sKartu. Důvodem je vedle **nešťastného spojení identifikační a platební funkce** zejména fakt, že **databáze osob**, kterým má být sKarta vydána, byla ze strany MPSV předána **soukromé bance** – České spořitelně.

Vítězem v kategorii Nebezpečná nová technologie jsou Česká zimní střediska využívající lyžařské turnikety ke sledování lyžařů.

Cenu **Právní normy Velkého bratra získala** Evropská Unie za legislativní aktivity vedoucí k zavedení systému eCall (směrnice 2010/40/EU, doporučení komise 2011/750/EU, návrh prováděcího nařízení směrnice C(2012) 8509 final).

Slídilem mezi národy se stala Ruská federace za plány na cenzuru internetu a monitorování a ovlivňování obsahu sociálních sítí.

Cenu za **Výrok Velkého bratra** obdržel bývalý vyšetřovatel Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality Policie ČR Zdeněk Ondráček za výrok ve svém článku na serveru Česká pozice: “Každý slušný občan pak nemá problém s odběrem vzorku své DNA a jeho kriminalistickým zkoumáním, které jednoznačně potvrdí, že on pachatelem není. A že se takové případy již staly a stávat se budou.”

Ocenění za ochranu soukromí putuje novináři Jiřímu Peterkovi za dlouholetou novinářskou činnost, ve které se mimo jiné zabývá technologiemi a normami ohrožujícími soukromí.

OPENCARD A DALŠÍ ČIPOVÉ KARTY

Od roku 2007 vede IuRe kampaň za skutečně férovou opencard, která by neukládala osobní údaje uživatelů v databázích a umožnila tak anonymní cestování a parkování a umožnila uživatelům anonymní opencard pořízení kuponu na MHD za stejných finančních podmínek jako u běžné karty opencard.

Na základě kampaně IuRe a vzhledem k výsledům kontroly ÚOOÚ, ke které jsme podali podnět, zavádí Praha počátkem roku 2012 nový typ opencard, která neuchovává údaje v databázi, ale jsou pouze společně s fotografií držitele vytištěné přímo na kartě. Za vydání nového typu karty je ovšem stále třeba zaplatit „expresní“ poplatek 250 Kč.

Nový typ karty v sobě spojuje prvky klasické osobní karty a karty anonymní. Pod názvem osobní karta bez evidence se skrývá karta potištěná osobními údaji držitele. Tyto údaje ale již nebudou evidovány v žádných interních databázích. Podstatně se tak snižuje slídilský potenciál těchto karet při zachování nepřenositelnosti karty. Právě nepřenositelnost karty by tak měla zajistit, aby si držitelé nového typu mohli v Praze zakoupit předplatní kupony na MHD za stejnou cenu, jako je tomu u klasické osobní karty. V srpnu 2012 pak bylo odstraněno po naší trvající kritice další omezení pro uživatele této karty, kdy nově i držitelé nového typu karty **mohou kartu blokovat** a získat duplikát na základě nově zavedeného bezpříznakového identifikátoru karty (DIC).

Kartu si je prozatím možné zařídit pouze ve Škodově Paláci na Jungmannově ulici. Zavedení nového typu karty považujeme po odstranění špatně zabezpečených údajů z čipu opencard v roce 2007 a po zavedení anonymní opencard v roce 2008 za další velký úspěch naší kampaně za anonymní cestování, která se dosud soustředila zejména na opencard. A to i přes některé výhrady, které k novému typu karty máme.

Vedle opencard jsme upozornili v roce 2012 na obecně špatné zabezpečení osobních údajů na čipových kartách používaných ve veřejné dopravě. Konkrétně jsme podali podněty na Úřad pro ochranu osobních údajů věnované kartám používaným v MHD v Plzni, Hradci Králové a Pardubicích. Jak jednoduše jde prolomit zabezpečení těchto karet jsme pak demonstrovali ve videu, které mělo značný mediální ohlas.

DATA RETENTION

V březnu 2011 zrušil Ústavní soud na podnět vypracovaný a prosazený ze strany IuRe národní implementaci směrnice o data retention. V reakci na toto rozhodnutí začalo Ministerstvo vnitra připravovat nové znění **zákona**, které by vyhovovalo nálezu Ústavního soudu. Do těchto příprav jsme se zapojili i my.

Po prosazení některých našich návrhů do nového zákona v průběhu roku 2011 jsme v srpnu 2012 pro Ministerstvo průmyslu a obchodu zpracovali **připomínky k prováděcí vyhlášce k zákonu o data retention** (č. 273/2012 Sb.) Z našich připomínek byl akceptován požadavek na přesnější vymezení uchovávaných údajů, tak, aby nebyly uchovávány údaje o cílové straně komunikace u internetových služeb nebo bylo vyhověno našemu požadavku na odstranění povinnosti uchovávat údaje po jejich předání po 12 měsících.

Od dubna 2012 do září 2012 jsme zpracovali unikátní **studii** na téma “Data retention v (nejen) policejní praxi”, která se zabývá dosud nezpracovanou problematikou – skutečnou terénní praxí při využívání provozních a lokalizačních údajů policií a dalšími oprávněnými orgány.

Naše kampaně

Studie vychází zejména z informací získaných na schůzkách se zástupci Policie ČR, Ministerstva vnitra a Bezpečnostní informační služby, dále z odpovědí na písemné dotazy zaslané Policii ČR, České národní bance, Bezpečnostní informační službě, Vojenskému zpravodajství, Českému telekomunikačnímu úřadu a Generální inspekci bezpečnostních sborů. Informace pak byly ověřovány prostřednictvím osobních schůzek a dotazníkového šetření u jednoho velkého telefonního operátora a několika menších poskytovatelů internetového připojení. Studie vedle popisu vývoje právní úpravy obsahuje zejména popis praxe při využívání provozních a lokalizačních údajů zejména ze strany policie před a po rozhodnutí Ústavního soudu. Je hodnocen dopad kvantity využívání ve vztahu k míře kriminality v ČR.

Ze studie vyplývá nadužívání a zároveň neúčinnost data retention při potírání kriminality v ČR, ale i existence neoficiálních postupů policie při podávání žádostí, kterými je plošně porušován zákon. Studie byla prezentována na konci **září 2012** na **novinářském workshopu** v pražské kavárně Krásný ztráty při příležitosti nabytí účinnosti nového zákona o data retention.

KAMEROVÉ SYSTÉMY

V roce 2012 jsme spustili unikátní projekt **Mapy kamer**. Mapa kamerových systémů funguje na platformě OpenStreetMap, svobodné editovatelné mapě celého světa, kterou tvoří samotní uživatelé. Mapa by měla díky zapojení veřejnosti postupně mapovat umístění kamer ve veřejném prostoru na území celé ČR, ať už se jedná o kamery městské, dopravní nebo soukromé. Cílem je vytvořit obsáhlý přehled očí Velkého bratra, aby člověk věděl, kde všude je sledován. Tato unikátní mapa v současné době obsahuje přes 1 000 kamer.

Mapa kamer funguje nejlépe s co největším počtem kamer a tedy i přispěvovatelů a příznivců, kteří mapují kamery ve svém okolí a veřejném prostoru. Velkým usnadněním by byla mobilní aplikace, ze které může každý s chytrým telefonem mapu vyfotit přímo na místě a s GPS souřadnicemi ji na naši mapu umístit.

S nápadem mobilní aplikace jsme se přihlásili do soutěže ReStart Česko, realizované Sdružením VIA ve spolupráci s americkou neziskovou organizací TechSoup Global. Z celkem přihlášených 41 projektů jsme byli hlasováním veřejnosti vybráni do 16 postupujících projektů a následně odbornou porotou do skupiny 6 finalistů. Díky tomu jsme mohli na programovacím víkendu připravit naši aplikaci do beta verze pro systém Android. Za pomoci dobrovolníků se nyní pracuje na jejím dokončení. V budoucnu chystáme i aplikaci pro iOS (iPhone).

V kampani CCTV dále prosazujeme u samospráv, aby se přihlásily k Chartě demokratického využívání bezpečnostních kamerových systémů. Tento projekt evropského fóra pro bezpečnost ve městech se snaží poskytnout občanům záruky při využívání CCTV.

Naše kampaně

sKARTA

Na konci října 2012 jsme podali podnět na Úřad pro ochranu osobních údajů proti sKartě. Podnět směřuje zejména proti „privatizaci státní moci“ nebo přenášení pravomocí Ministerstva práce a sociálních věcí na soukromou banku, Českou spořitelnu, která získává přístup k velkému množství citlivých osobních údajů držitelů karty. Podnětem sledujeme i širší záměr a totiž, aby Úřad pro ochranu osobních údajů zaujal stanovisko k stále častějšímu outsourcování zejména IT služeb státem na soukromé společnosti, což považujeme za nebezpečný trend. V lednu 2013 našemu podnětu ÚOOÚ vyhověl, označil předání osobních údajů České spořitelně za nezákonné a nařídil, aby MPSV do konce června 2013 provedlo nápravu.

Pochybení nicméně považujeme za natolik závažné, že jsme společně s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR (NRZP ČR) podali 16. listopadu na Obvodním státním zastupitelství pro Prahu 2 **trestní oznámení** na bývalého ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka, jeho prvního náměstka Vladimíra Šišku a další neznámé pachatele ve věci projektu karty sociálních systémů neboli sKarty. Trestnou činnost spatřujeme zejména v neoprávněném předávání osobních údajů realizátorovi systému sKarty České spořitelně a v hrozbách nevyplácení dávek občanům, kteří si kartu odmítnou převzít.

ACTA

Kampaň proti smlouvě ACTA z přelomu 2011/12 první čtvrtině roku 2012 byla realizována s překvapivě rychlým výsledkem. Přímo jsme oslovovali poslance Evropského parlamentu a medializovali téma v České republice. Zástupci IuRe se zúčastnili několika debat s tématikou ACTA, zpracována řada osvětových a analytických materiálů. Věříme, že i tlak IuRe přispěl k tomu, že Evropský parlament smlouvu velkou většinou odmítl a smlouva je tak dnes považována více méně za mrtvou.

Program Lidská práva a technologie byl v roce 2012 realizován prostřednictvím projektů:

- Digital Rights and Awareness of Citizens (podpořeného Trust for Civil Society for CEE) - od 15. 6. 2011 do 15. 8. 2012

- Implementace strategického plánu 2012 (Nadace Open Society Fund, Fond Otakara Motejla) - 30. 1. 2012 – 31. 12. 2012

Podpora a spolupráce 2012

PODPOŘILI:

NADACE OPEN SOCIETY FUND PRAHA
FOND OTAKARA MOTEJLA
esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST
PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST www.esfcr.cz
NP
Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe
memepower
KPMG
TOMÁŠ RAŠOVSKÝ advokátní kancelář / law firm Brno - Praha - Bratislava
system4u
KohoVolit.eu

SPOLUPRACUJÍ:

EUROPEAN DIGITAL RIGHTS
praha 11
úřad pro ochranu osobních údajů the office for personal data protection
Národní rada osob se zdravotním postižením ČR

IuRe se podílí na činnosti následujících organizací:

- Public Interest Lawyers Association (PILA), resp. Pro Bono Aliance, kde je členkou jednatelka IuRe
- European Digital Rights (EDRi), evropské sítě nevládních organizací, kde je aktivním členem

IuRe také spolupracuje, či spolupracovalo s:

- Národní knihovnou České republiky při Creative Commons kampani
- Úřadem pro ochranu osobních údajů v rámci programu Lidská práva a technologie
- Radou vlády pro lidská práva průřezově při všech svých aktivitách, dodávání podkladů pro každoroční Zprávu o stavu lidských práv
- Městskou částí Praha 11 při poskytování bezplatné právní pomoci občanům i začínajícím podnikatelům
- ProAlt – Iniciativou pro kritiku reforem a na podporu alternativ
- Národní radou osob se zdravotním postižením ČR (NRZP ČR)
- Ústavem práva a technologií Právnické fakulty MU

Kdo nás v roce 2012 podpořil, pomohl

V roce 2012 naši činnost podpořili:

- Nadace Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe
- Nadace Open Society Fund Praha
- Fond Otakara Motejla
- Evropský sociální fond v ČR – Operační program lidské zdroje a zaměstnanost
- KPMG Česká republika, s. r. o.

Dále nám pomohli slevou či bezplatnou službou:

- Klub Cross a Lorenzo, www.crossclub.cz
- Radio 1, www.radio1.cz
- Nový prostor, www.novyprostor.cz
- Divadlo Archa

Pomoc pro naši činnost znamenaly také dary, které nám laskavě poskytli:

- Tomáš Rašovský, advokátní kancelář
- Zdeněk Reich
- Václav Novák
- Jiří Mazal, http://www.tisk-brno.cz/
- Miroslava Papežová
- Jan Marek
- Marek J. Machala
- Ondrej Mikle-Barát
- ID KIE

Za pomoc a dary také děkujeme mnoha anonymním dárcům.

A také podpora poskytnutím práce, zkušeností či know-how, které si velmi vážíme a kterou nám věnovali:

Olga Jarolímková
Ivo Nepeřil
Antonín Valuš
Lucie Grant
Jan Pardubický
Petr Nuska, http://woreshack.cz
Martina Houžvová
Karel Fuka
Václav Novák
Daniel Vaněk
Luděk Kvapil, http://seowebmaster.cz/siva01-Ludek-Kvapil

Zvláštní poděkování bychom chtěli vyjádřit naší spolupracovnici Mgr. Evě Jungmannové, za její dlouhodobou a neocenitelnou dobrovolnou práci pro klienty Programu proti sociálnímu vyloučení.

VELICE DĚKUJEME A OCEŇUJEME POMOC VŠECH DONORŮ, BEZ JEJICHŽ VELKORYSÉ PODPORY BY NEBYLA ČINNOST IURE NA PROFESIONÁLNÍ ÚROVNI MOŽNÁ.

Chcete nás podpořit?

Pokud po pročtení této výroční zprávy máte dojem, že naše práce je smysluplná a užitečná a že nějakou formou hájíme také Vaše zájmy a práva, budeme velmi rádi, když se rozhodnete podpořit nás. S ohledem na to, že získávání finančních zdrojů je pro nevládní organizace rok od roku složitější a časově náročnější, má pro nás jakákoli vaše pomoc obrovský význam, a to nejen prakticky, ale současně jako výraz ocenění naší práce.

POMOCI NÁM MŮŽETE:

Věcným darem
Uvítáme, pokud nám poskytnete materiální dar, který užijeme pro chod našeho sdružení (kancelářská technika, potřeby, prostory, apod.).

Peněžitým darem
Svůj finanční příspěvek nám prosím posílejte buď v hotovosti přímo na náš bankovní účet 2700127239/2010 (Fio banka) nebo složenkou na sídlo či kancelář organizace. Rádi Vám vystavíme potvrzení pro daňové účely a můžete si zvolit konkrétní program, na který budete chtít přispět.

Můžete využít také PayPal, náš PayPal e-mail je donate@iure.org. Pro IuRe je velmi přínosná i činnost dobrovolnická. Pokud chcete pomoci naší organizaci, napište e-mail na iure@iure.org a my Vám sdělíme, jakou pomoc v současné chvíli hledáme.

Předem Vám děkujeme a slibujeme, že prostředky využijeme co nejlépe a v souladu se záměrem dárce.

iure ...není nám to jedno

Iuridicum Remedium, o. s.
Sídlo: Vírská 14/278, 198 00 Praha 9
Kancelář a fakturační adresa:
Pplk. Sochora 737/40, 170 00 Praha 7
Telefon: +420 776 703 170
E-mail: iure@iure.org
IČ: 26534487
Číslo účtu: 2700127239/2010
Paypal: donate@iure.org

Weby:
ww.iure.org
www.slidilove.cz
www.bigbrotherawards.cz
www.uzijsisvaprava.cz
bpp.iure.cz
pracovnipravo.iure.org
najemnipravo.iure.org
mapakamer.cz
www.creativecommons.cz
Facebook.com/Ceny.Velkeho.bratra.CR
Twitter.com/iure_cz
youtube.com/IuReCZ
slideshare.net/iurecz

iure

...není nám to jedno

www.iure.org